

Crearea unei zone protejate de natură sălbatică în sudul Munților Carpați, România

LIFE CARPATHIA
LIFE18 NAT/RO/001082

CREAREA UNEI ZONE
PROTEJATE DE NATURĂ
SĂLBATICĂ ÎN SUDUL
MUNȚILOR CARPAȚI,
ROMÂNIA
PENTRU NATURĂ ȘI OAMENI

Cuprins

Introducere	3
Viziunea / Peisajul	4
Problema	5
Partenerii din proiect	6
Principalele rezultate	7
Provocări și răspunsuri	11
Proiecte în comunități	12
Contribuții la politica de protejare a mediului	13
Lecții învățate	14
Ce urmează	15

Numele și acronimul proiectului:

Crearea unei zone protejate de natură sălbatică în sudul Munților Carpați, România

Numărul proiectului: LIFE18 NAT/RO/001082

Locul proiectului: Munții Făgăraș, sudul Munților Carpați

Țara: România

Mărimea peisajului: 200.000 ha

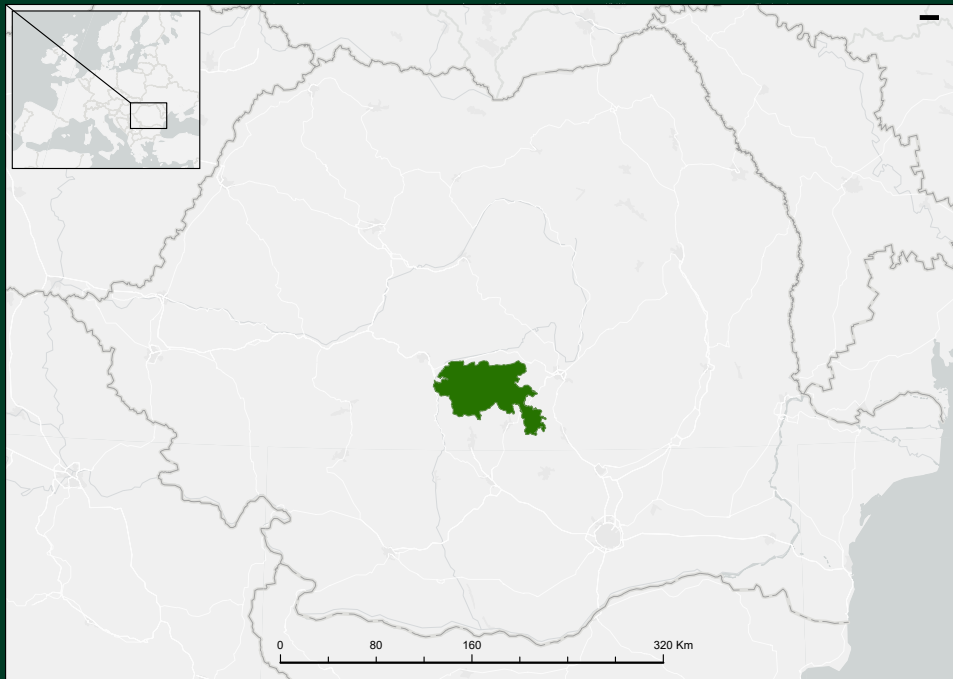
Habitate cheie: foioase, păduri de molid și semi-virgine, pajiști alpine, abrupturi montane, râuri

Specii cheie: urs, lup, râs, cerb, zimbbru și castor

Bugetul proiectului: total € 27.619.867

Contribuția UE: € 9,378,982 (33.96%)

Contribuția partenerului: € 18,240,885 (66.04%)

Introducere

În sudul Carpaților Meridionali se află una dintre ultimele zone vaste în care natura a rămas neatinasă. Aici există populații semnificative de urși, lupi, râși și cerbi, dar și habitate alpine și forestiere unice. Cu toate acestea, în ultimele decenii tăierile nesustenabile din păduri, suprapășunarea și fragmentarea habitatelor au devenit amenințări la adresa acestui ecosistem extraordinar. Proiectul LIFE CARPATHIA a încercat să inverseze aceste tendințe și să pună bazele pentru o zonă protejată de talie mondială, în beneficiul naturii, dar și al oamenilor.

Viziunea noastră

Viziunea noastră este crearea unui ecosistem complet și rezilient în Carpați, în care biodiversitatea și comunitățile să prospere împreună. Dorim să refacem procesele naturale, să readucem specii-cheie și să promovăm oportunitățile pentru o economie verde. Prin conservare și parteneriat cu comunitățile locale, proiectul crește reziliența zonei față de efectele schimbărilor climatice și protejează valorile naturale pentru generațiile viitoare, în timp ce susține dezvoltarea unei economii sustenabile în zonă.

Peisajul

Cu o suprafață mai mare de 200.000 hectare, Munții Făgăraș se află în inima moștenirii naturale a României. Din punct de vedere ecologic, ei aparțin coloanei vertebrale a Europei, realizând legături între habitate de pe întregul continent. Zona de proiect include păduri bătrâne, pajiști alpine, lacuri glaciare și râuri repezi. Aceste ecosisteme oferă servicii esențiale, precum apa potabilă, sechestrarea carbonului și reglarea climei; în același timp ajută la ecoturism și fac parte din stilul de viață tradițional al localnicilor.

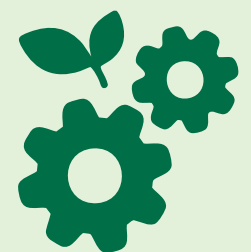
Problema

Munții Făgăraș se confruntă cu mai multe provocări, atât din punct de vedere ecologic cât și socio-economic. Tăierile la ras, tot mai răspândite după retrocedarea pădurilor din 1991, au dus la degradări grave ale habitatelor. Refacerea naturală a avut loc lent, în cel mai bun caz, dar s-a dovedit imposibilă în unele cazuri, din cauza pășunării excesive. Chiar și sistemul de protecție a pădurilor virgine a fost subminat de compensările necorespunzătoare pentru proprietarii privați, ceea ce a dus la pierderi constante.

Absența unor specii umbrelă, precum zimbrii și castorii, determinată istoric de vânătoria excesivă, a perturbat procesele naturale, în timp ce pajiștile alpine au fost degradate de suprapășunare și specii de plante străine invazive. Declinul amplu al faunei continuă din cauza practicilor dăunătoare din trecut, coroborate cu creșterea numărului de conflicte între fermieri și animale sălbatice precum urșii și lupii.

Integritatea ecosistemului a fost afectată și de plantarea unor monoculturi artificiale de molid în locul pădurilor mixte de tip natural, de pierderea pădurilor riverane și de presiunea tot mai mare reprezentată de plantele străine invazive. În același timp, multe comunități locale rămân vulnerabile din punct de vedere economic, bazându-se parțial pe exploatarea pădurii și creșterea animalelor, cu acces limitat la piețe pentru produse alimentare sustenabile.

Cumulul acestor provocări creează o nevoie urgentă pentru reconstrucție ecologică, introducerea speciilor lipsă și diversificare a activităților economice, pentru a construi un viitor rezilient atât pentru oameni, cât și pentru natura din sudul Carpaților.

Partenerii din proiect

Pentru a-și atinge obiectivele în toată complexitatea lor, Fundația Conservation Carpathia a lucrat cu câțiva parteneri: Asociația Ocolul Silvic Carpathia, responsabil cu paza pădurii, reconstrucție ecologică și managementul conflictelor cu fauna sălbatică; Asociația de Vânătoare Piatra Craiului Făgăraș Conservation, ce coordonează rezolvarea conflictelor dintre comunități și fauna sălbatică; și Carpathia Agro & Finance (CAF), care se ocupă de gestiunea financiară și programul de creștere a câinilor de pază pentru turme și cirezi. Parteneriatele strategice care au consolidat proiectul: ProPark – Fundația pentru Arie Protejate, pentru educație și implicarea comunităților; Conservation Capital pentru dezvoltarea afacerilor verzi, și prof. dr. Alistair Bath cu echipa sa de cercetare care a coordonat studiile privind dimensiunea umană.

Împreună, acești parteneri au asigurat o abordare completă, care combină reconstrucția ecologică, activitățile sustenabile și implicarea comunităților.

Conservare

Reconstrucție ecologică

Faună sălbatică

Socio-economic

Implicarea comunităților

BATH & ASSOCIATES
Human Dimensions Consulting

Principalele rezultate

Înființată în 2009, Fundația Conservation Carpathia a fost principalul partener din consorțiul de proiect LIFE CARPATHIA.

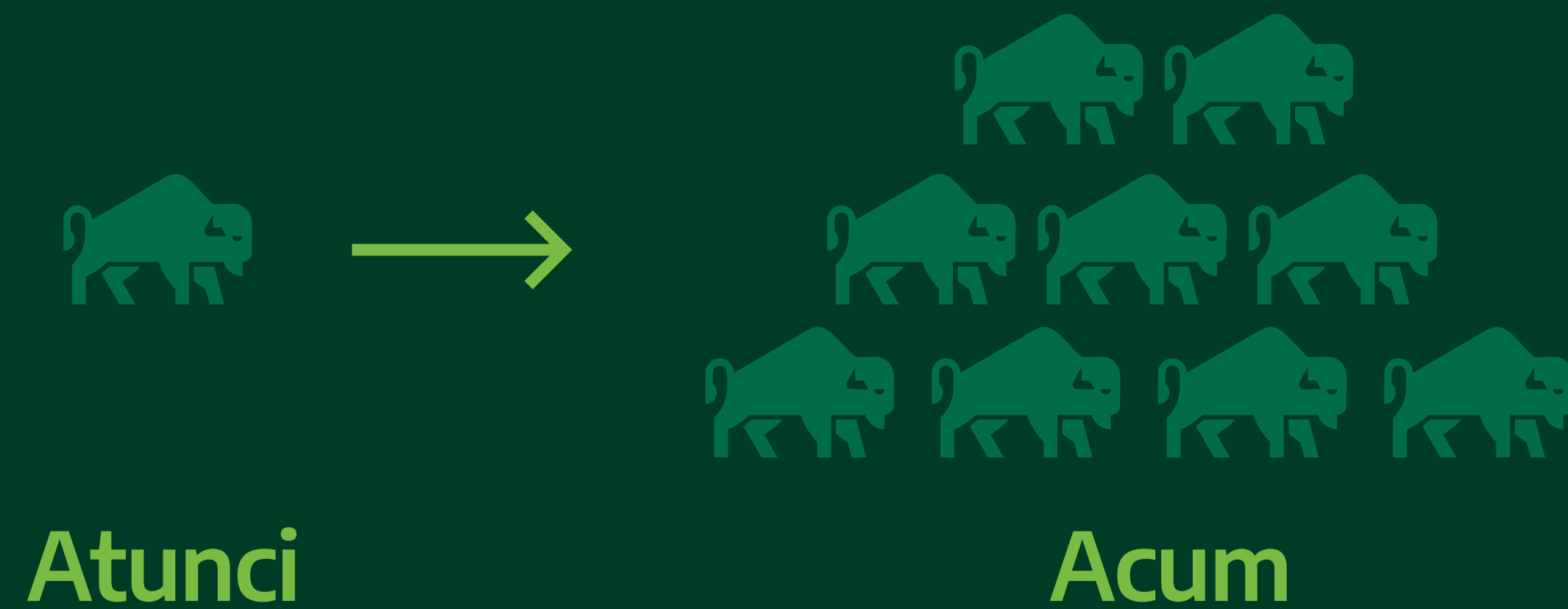
Refacerea peisajului

- Am asigurat protecția a peste **85.000** hectare prin achiziții de terenuri și concesionarea drepturilor de vânătoare.
- Am refăcut **896 ha** de foste păduri tăiate la ras prin plantarea a 2,4 milioane de puiți din specii autohtone și am reabilitat 20 km de drumuri de exploatare a lemnului.
- Am redus acoperirea cu plante străine invazive în habitate riverane pe o distanță de **152 km**.

Diminuarea conflictelor dintre oameni și animalele sălbatic

- Am creat echipe de intervenție rapidă care au intervenit în aproape **1.000** de situații conflictuale.
- Ne ocupăm de managementul faunei pe **81.000** hectare de pădure, suprafață pe care nu se practică vânătoarea pentru trofeu.
- Am donat aproximativ **200** de vite și oi drept compensații pentru fermieri,
- Am instalat **75** de garduri electrice și am donat **63** de câini de pază din rasa Ciobănesc Carpatin
- Am scăzut incidența conflictelor cu animalele sălbatice cu **41%** și conflictele cu specii carnivore cu **10%**.

Reintroducerea speciilor lipsă

- Am reintrodus **81 de zimbri** și **62 de castori**, refăcând astfel procese ecologice vitale.

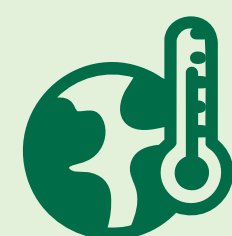
Educație și antreprenariat pentru un viitor sustenabil

- Am susținut 16 afaceri sustenabile și am angajat mai mult de 110 persoane, generând un venit de **500.000 EUR** în 2024.
- Am implicat peste **1.800 de elevi** și **69 de profesori** în programe de educație, și am atras **18.000 de participanți** la cele 5 ediții ale festivalului Făgăraș Fest.

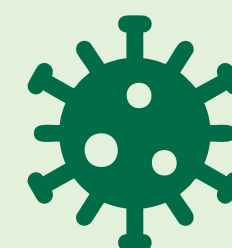

Provocări și răspunsuri

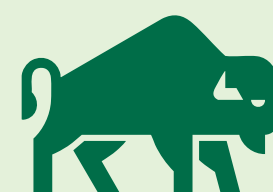
Ecosistemul carpatic s-a confruntat cu numeroase amenințări, printre care: tăierile la ras, monoculturile de molid, pierderea pădurilor virgine, suprapășunarea pajiștilor alpine, scăderea numărului de animale sălbatice din cauza vânătorii și conflictele dintre oameni și fauna sălbatică. Am răspuns acestor provocări prin reconstrucție ecologică, introducerea speciilor dispărute și parteneriate în comunități, iar LIFE CARPATHIA a testat în premieră soluții care demonstrează că activitățile de conservare pot livra beneficii atât ecologice cât și socio-economice.

Proiectul LIFE CARPATHIA s-a confruntat cu provocări semnificative, care au contribuit la definirea abordării și a rezultatelor noastre. Schimbările climatice ne obligă să ne pregătim și să reacționăm mai bine când plantăm la altitudini mari, unde vremea aspră și sezonul de creștere mai scurt solicită o logistică complexă pentru a asigura succesul activităților de reconstrucție ecologică.

Pandemia de COVID-19 a afectat serios activitățile, prin restricționarea deplasărilor și activităților offline. Pentru a răspunde la nevoile sociale imediate am lansat programul „Hrană pentru bătrânii din sud-estul Munților Făgăraș”, care au oferit sprijin pentru oamenii vulnerabili din satele izolate în timpul carantinei, ceea ce a construit relații comunitare.

Reintroducerea zimbrului a fost o provocare nu doar din punct de vedere ecologic – necesitând infrastructură, monitorizare și un management flexibil – ci și din punct de vedere social și economic. În timp, specia a adus beneficii pentru turism și a contribuit la consolidarea identității locale, iar Primăria Lerești a adoptat zimbrul ca simbol al echipei locale de fotbal.

O altă provocare a fost reținerea inițială a comunităților locale de a adopta un model de dezvoltare axat pe conservare, văzut adesea ca fiind limitativ. Prin dialog constant, educație și crearea unor oportunități economice bazate pe natură am construit, treptat, încredere și am demonstrat beneficiile concrete ale conservării.

Aceste experiențe ne-au arătat că în munca de conservare a naturii se întâlnesc, în mod fericit, reziliența ecologică și bunăstarea comunităților.

Proiecte în comunități

Colaborarea cu comunitățile locale este o parte esențială a proiectului LIFE CARPATHIA. Pentru a reduce conflictele om-animale sălbatice am creat o schemă de compensații și am donat garduri electrice și câini de pază din rasa Ciobănesc Carpatin către crescătorii de animale, ajutându-i să-și protejeze turmele.

Am susținut antreprenorii locali, pentru care am creat oportunități de dezvoltare a afacerilor prietenoase cu natura și de a accesa noi piețe pentru produsele lor. Pentru a consolida oferta de turism, am dezvoltat elemente de infrastructură de vizitare similare cu cele dintr-un parc național, ceea ce a făcut ca Munții Făgăraș să devină mai accesibili și mai atractivi.

Și educația a fost o prioritate: sute de elevi au participat la programe de mediu, iar profesorii au beneficiat de formare ca educatori de natură.

Am organizat Făgăraș Fest, un festival care celebrează natura, cultura locală și stilul de viață tradițional, care se realizează acum în parteneriat cu primăria Racovița. El continuă să fie un simbol puternic al colaborării și un motiv de mândrie locală.

Contribuții la politicile de mediu

Proiectul contribuie direct la Strategia pentru Biodiversitate 2030 a Uniunii Europene și la propunerea UE de lege pentru Refacerea Naturii. Prin achizițiile de teren, refacerea habitatelor și reintroducerea unor specii umbrelă ajutăm la atingerea obiectivelor globale și europene, precum Obiectivele de Dezvoltare Durabilă și Cadrul Global pentru Biodiversitate. La nivel național, proiectul susține biodiversitatea României și strategiile de dezvoltare durabilă, oferind în același timp un exemplu de guvernare incluzivă și management flexibil.

Lecții învățate

Binele comunității și conservarea merg mână în mână.

Refacerea naturii generează oportunități economice atunci când este asociată cu ecoturismul și produsele locale.

Conservarea are nevoie de parteneriate puternice între ONG-uri, autorități locale și comunități.

Managementul flexibil este vital pentru a putea răspunde la provocările climatice și socio-economice.

Pașii următori

Inițiativa CARPATHIA se concentrează asupra consolidării rezultatelor și extinderii impactului.

- ➔ Vom continua activitățile de reconstrucție ecologică în pădurile aflate la altitudini mari, adaptându-ne metodele în funcție de schimbările climatice (de ex., micoriza - puieți în simbioză cu ciuperci benefice și plantarea de semințe cu ajutorul dronelor).
- ➔ Zimbrilor reintroduși deja li se va adăuga un nou lot de zimbri, cu intenția de a crea o verigă de legătură în județul Sibiu între această populație și cea din vestul Munților Țarcu.
- ➔ Avem în plan, în următorii zece ani, să reintroducem trei specii de vultur care au cuibărit cândva în România: vulturul sur, vulturul negru și zăganul, care vor îmbogăți și stabiliza ecosistemul din Munții Făgăraș.

Consolidarea relațiilor cu comunitățile rămâne o prioritate: prin susținerea afacerilor verzi, promovarea educației despre natură și extinderea inițiativelor precum Făgăraș Fest, Junior Ranger sau Fondul Carpathia pentru comunități ne dorim să demonstrăm că, și pe termen lung, conservarea naturii este o strategie sustenabilă.

La nivel administrativ vom continua să colaborăm cu autoritățile și cu municipalitățile locale pentru înființarea Parcului Național Munții Făgăraș. Vom prezenta dovezi și experiența noastră, iar eforturile de comunicare rămân foarte importante. Evenimentele media pentru anumite comunități și campaniile tematice ne ajută să creștem sprijinul din partea publicului.

FUNDAȚIA CONSERVATION CARPATHIA

Calea Feldioarei 27, Brașov 500471, România

info@carpathia.org

carpathia.org

Perspectivile și opiniile exprimate le aparțin doar autorilor și nu reflectă neapărat perspectivele și opiniile Uniunii Europene sau ale CINEA. Nici Uniunea Europeană, nici entitatea care a acordat finanțarea nu pot fi considerate responsabile pentru acestea.

Iulie, 2025